
Teisminės mediacijos komisijos veiklos ataskaita

2020

LIETUVOS
TEISMAI

IŽANGOS ŽODIS

Tvirta taika yra ten, kur dvi pusės priima viena kitą ir moka iš širdies atleisti. Mums visiems reikia, kad kiti žmonės mums atleistų, tad ir patys turime būti pasirengę atleisti.

Jonas Paulius II

Kaip byloja net ir katalikų bendruomenei nepriklausančiųjų priimamo autoriteto, vieno įtakingiausių praėjusio šimtmečio lyderių išmintis, taika atsiranda ten, kur jai būna paruošta vieta. Taikai reikia pasiruošti keičiant savo mąstymą ir neretai dėl kompromiso paminant savo ambicijas. Taika – tai gėlė, kuriai reikia išpurenti dirvą, tai – mūsų, teismo mediatorių, tikslas, kurio praėjusiais metais siekėme mums patikėtais teisminės mediacijos įrankiais.

Praeitų metų pabaigoje Lietuvoje buvo net 104 teismo mediatoriai, pasiruošę padėti šalims civilinėse ir administracinėse bylose išspręsti ginčą taikiai. Jie per 2020 m. įvykdė beveik 400 mediacijos procesų ir beveik pusę jų pasibaigė taikos sutartimis.

Džiaugiamės, kad praeitų metų pradžioje privaloma tapusi neteisminė mediacija prisidėjo ir prie Lietuvos šeimų santykių išsaugojimo. 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusiais Mediacijos įstatymo pakeitimais mediacija tapo privalomu procesu sprendžiant šeimos ginčus, nagrinėjamus ginčo teiseną Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Stebėdami bendras bylų nagrinėjimo teismuose tendencijas, pamatėme, kad, lyginant su ankstesniais metais, pernai žymiai sumažėjo bylų dėl šeimos teisinių santykių (dėl santuokos nutraukimo, išlaikymo vaikams priteisimo ir kt.) – 2020 m. buvo išnagrinėtos 15 709 bylos, o 2019 m. – 18 066, 2018 m. – net 18 564. Manome, kad be pandemijos, neišvengiamai turėjusios įtakos 2020 m. į teismus patekusių bylų skaičiui, privalomoji mediacija taip pat buvo viena iš priežasčių, lėmusių sumažėjusį šeimos bylų skaičių.

Tikimės, kad taikos sėklą pavyks pasėti ir administraciniuose ginčiuose tarp fizinių ir juridinių asmenų. Tam puikią pradžią davė 2019 m. kovo 1 d. įsigalioję Administracinių bylų teisenos ir Mediacijos įstatymų pakeitimai: buvo įteisinta galimybė teisminę mediaciją pasitelkti sprendžiant ir administracinius ginčus. Nors praeitais metais naujasis ginčų sprendimo būdas administracinėje teisenoje buvo taikytas tik 7 teisminės mediacijos procesuose, tačiau šių metų pradžioje įsigalioję Mediacijos įstatymo pakeitimai suteikė naujų vilčių. Tikimasi, kad leidimas administracinius ginčus spręsti ir neteisminiu keliu paskatins dažniau rinktis taikius ginčų sprendimo būdus. Taip pat tikimasi, kad įvardyti pokyčiai reikšmingai prisidės ir prie teismų darbo krūvio mažinimo, leis taupyti laiką ir lėšas, skiriamas ginčų sprendimui teisme.

Ateinančiais metais drauge su visais mediatorių bendruomenės nariais dėsime visas pastangas, kad teisminės mediacijos institutas tvirtėtų ir įgautų autoritetą, kad susitarti nebegalintys žmonės ir institucijos drąsiai kreiptųsi nešališkos pagalbos, kad mūsų šalyje gajų įprotį iš paskutiniųjų įrodyti savo tiesą pamažu keistų įprotis uoliai ieškoti susitarimo.

***Teisminės mediacijos komisijos pirmininkas
Dr. Artūras Driukas***

TEISMINĖS MEDIACIJOS PRAKTIKOS TEISMUOSE 2020 M. APIBENDRINIMAS

Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) duomenimis, 2020 m. buvo inicijuota **516** teisminės mediacijos procesų civilinėse bylose, t. y. statistinėse ataskaitose fiksuota 3 proc. mažiau teisminės mediacijos procesų nei 2019 m. (2019 m. – 533 bylos, 2018 m. – 483 bylos, 2017 m. – 540 bylų).

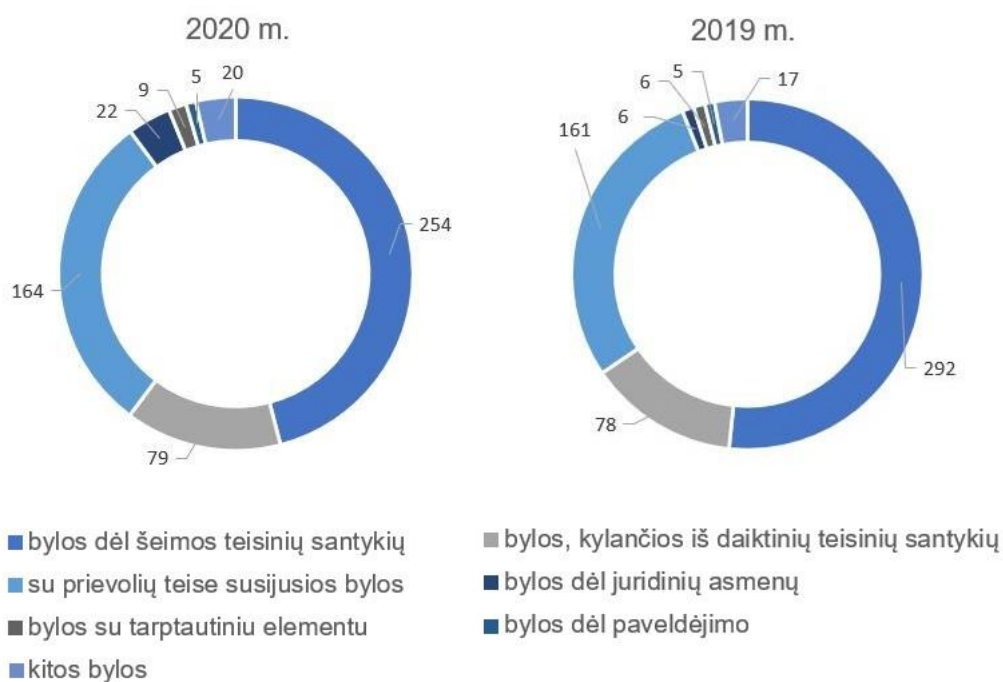
Administracinėse bylose buvo inicijuoti **7** mediacijos procesai.

Pažymėtina, kad civilinėse bylose teisminę mediaciją turi teisę vykdyti visi į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą įrašyti mediatoriai. Tuo tarpu administracinėse bylose 2020 m. teisminę mediaciją galėjo vykdyti tik teisėjai, įrašyti į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą. Tačiau nuo 2021 m. sausio 1 d. subjektų, galinčių vykdyti teisminę mediaciją administracinėse bylose, ratas taip pat praplėstas pagal analogiją su civilinėmis bylomis.

Išanalizavus duomenis apie teisminei mediacijai perduotas civilines bylas, matyti, kad 2020 m. 442 teisminės mediacijos procesuose teismo mediatoriais buvo paskirti teisėjai, o 52 teisminės mediacijos procesuose mediatoriais buvo paskirti kitų profesijų atstovai (pvz., advokatai, teisėjų padėjėjai, psichologai ir kt.).*

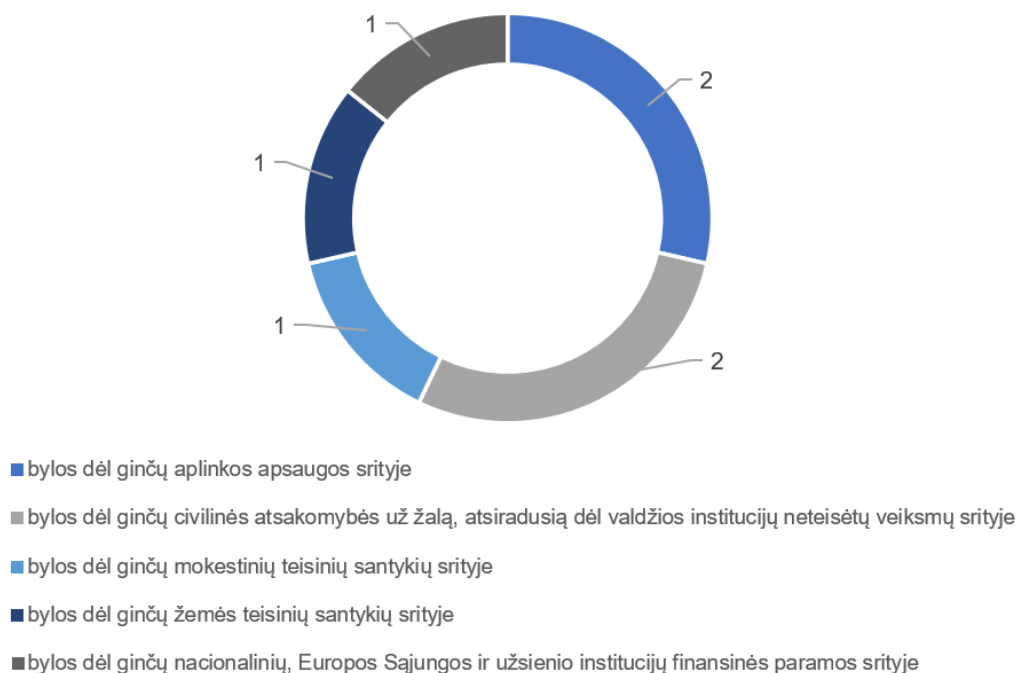
* 22 teisminės mediacijos procesuose bylos kortelėje mediatorius nebuvo nurodytas arba nebuvo nurodyta, ar paskirtas mediatorius yra teisėjas.

Teisminei mediacijai perduotų civilinių bylų kategorijos

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausią civilinių bylų, perduotų teisminei mediacijai, skaičių sudaro bylos, kylančios iš šeimos teisinių santykių, su prievolių teise susijusios bylos ir bylos, kylančios iš daiktinių teisinių santykių.

Teisminei mediacijai 2020 m. perduotų administracinių bylų kategorijos:

Kaip jau minėta, administraciniame procese mediacija dėl šio instituto naujumo ir administracinių ginčų teisinių santykių specifiškumo kol kas nėra dažnai taikoma. Manytina, kad iš dalies to kliūtis yra ir neįdiegtas teisminės mediacijos modulis administraciniuose ginčiuose, kadangi tai sąlygoja sudėtingesnę šio proceso valdymą ir apskaitymą.

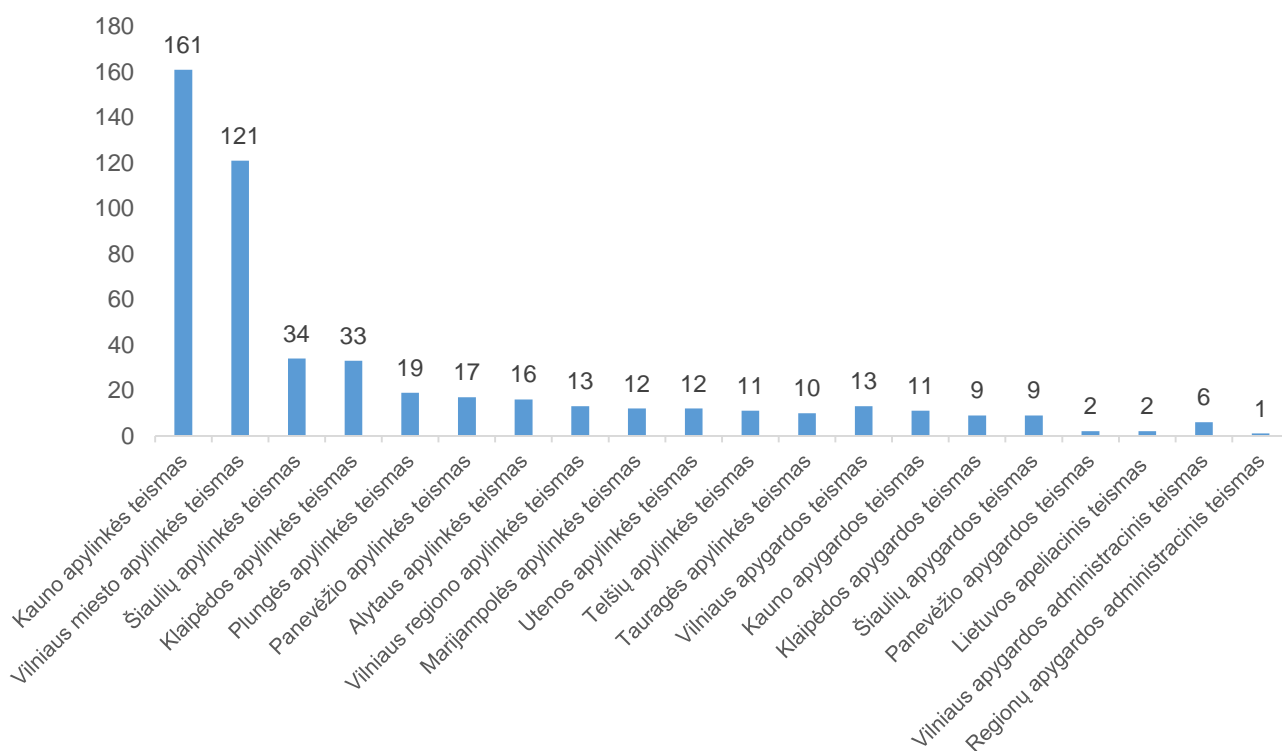
Remiantis LITEKO ataskaitų duomenimis, daugiausia civilinių bylų teisminei mediacijai perdavė bendrosios kompetencijos apylinkių teismai – 459 civilines bylas. Bendrosios kompetencijos apygardų teismai teisminei mediacijai perdavė 44 civilines bylas. 2 civilines bylas teisminei mediacijai perdavė Lietuvos apeliacinis teismas. Taigi, 91 proc. teisminei mediacijai perduotų bylų sudaro pirmosios instancijos apylinkių teismų perduotos civilinės bylos, tuo tarpu bendrosios kompetencijos apygardos teismų bei Lietuvos apeliacinio teismo – 9 proc.

Vilniaus apygardos administracinis teismas teisminei mediacijai perdavė 6 administracines bylas, Regionų apygardos administracinis teismas – 1 administracinę bylą.

Kaip ir ankstesniais metais, 2020 m. daugiausia civilinių bylų teisminei mediacijai perdavė Kauno apylinkės teismas ir Vilniaus miesto apylinkės teismas.

Pastebėtina, kad Kauno apygardos teismo veiklos teritorijoje veikiantys bendrosios kompetencijos teismai teisminei mediacijai perdavė daugiausia civilinių bylų – 200, Vilniaus apygardos teismo veiklos teritorijoje – 147, Klaipėdos apygardos teismo veiklos teritorijoje – 71, Šiaulių apygardos teismo veiklos teritorijoje – 54, Panevėžio apygardos teismo veiklos teritorijoje – 31.

Teisminei mediacijai perduotų bylų skaičius teismuose 2020 m.:

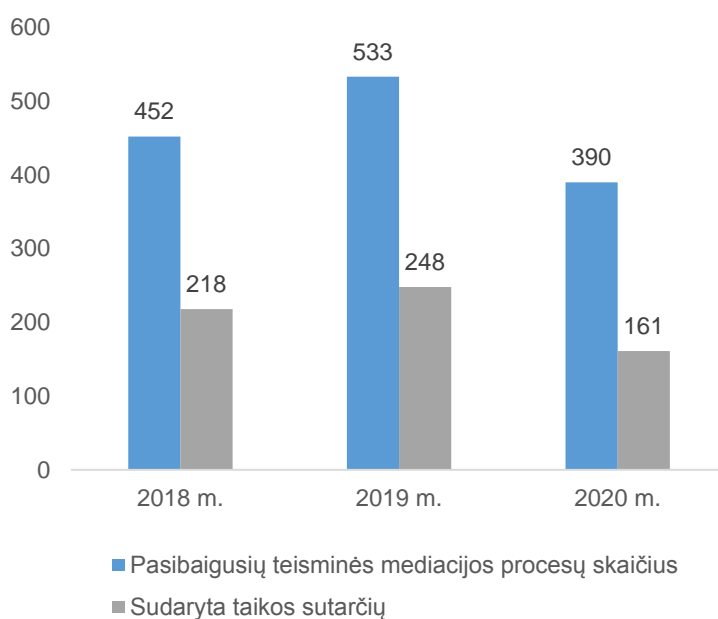

2020 m. buvo baigta 390 teisminės mediacijos procesų, 42 proc. iš jų pasirašytos taikos sutartys.

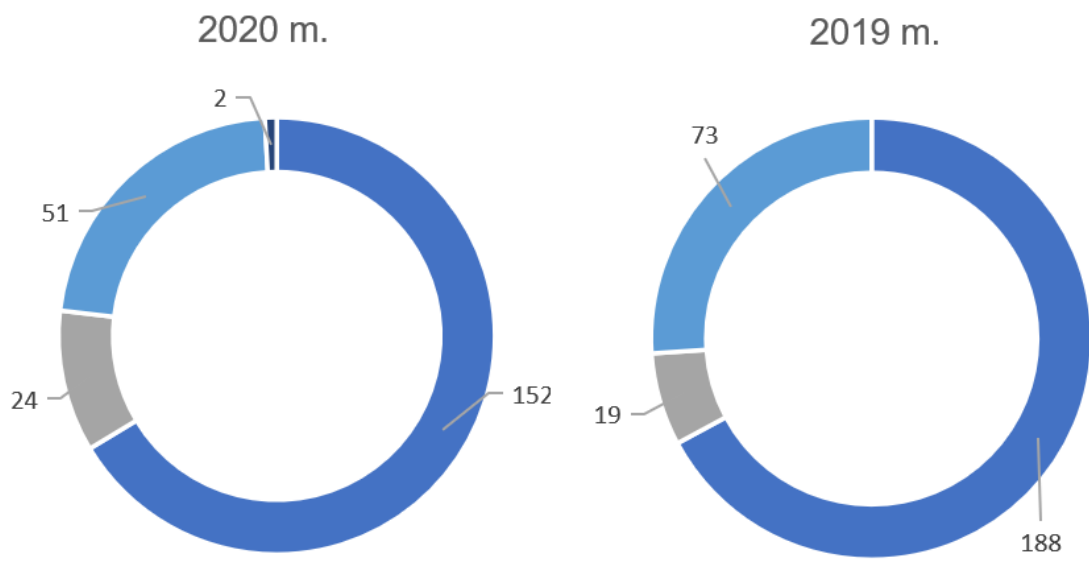
2020 m. civilinėse bylose pabaigti **385** mediacijos procesai, administracinėse bylose – **5**, civilinėse bylose sudarytos **158** taikos sutartys, administracinėse bylose – **3**.

Manytina, kad pasibaigusiu mediacijos procesų skaičiaus sumažėjimą 2020 m., lyginant su ankstesniais metais, galėjo lemti bendras teismuose gautų bylų skaičiaus mažėjimas (pvz., civilinių bylų, lyginant su 2019 metais, 2020 m. sumažėjo 6 proc.), taip pat įtakos galėjo turėti šalyje dėl Covid-19 pandemijos paskelbus karantiną taikyti ribojimai ir dėl jų neįvykę tiek teismo posėdžiai, tiek teisminės mediacijos posėdžiai.

Teisminės mediacijos procesai 2018–2020 m.:

Teisminės mediacijos nutraukimo priežastys

- ginčo šalims pasitraukus iš teisminės mediacijos proceso
- pasibaigus teisminės mediacijos terminui
- teismo mediatoriumi nutraukus teisminės mediacijos procesą
- teismo mediatoriumi nusišalinus nuo bylos nagrinėjimo

TEISMINĖS MEDIACIJOS KOMISIJA

Teisminės mediacijos komisija yra Teisėjų tarybos sudaryta nuolatinė komisija, priimanti sprendimus dėl mediatoriaus statuso suteikimo teisėjams, pageidaujantiems vykdyti mediatoriaus veiklą, dėl mediatoriaus statuso panaikinimo, taip pat apibendrinanti teisminės mediacijos praktiką teismuose ir nagrinėjanti kitus klausimus, susijusius su teismine mediacija.

Teisminės mediacijos komisija sudaroma Teisėjų tarybos įgaliojimų laikui iš 9 narių, 6 iš jų turi būti teisėjai.

2020 m. pabaigoje Visuotiniame teisėjų susirinkime išrinkus naujos sudėties Teisėjų tarybą, Teisminės mediacijos komisijos narių įgaliojimai baigėsi, todėl 2021 m. sausio 29 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-14-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos komisijos sudarymo“ buvo sudaryta nauja šios sudėties Teisminės mediacijos komisija:

- **Dr. Artūras Driukas** – Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjas (komisijos pirmininkas);
- **Audra Hadrovska** – Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėja;
- **Giedrė Jakštienė** – Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų teisėja;
- **Diana Jasaitienė** – Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų teisėja;
- **Jan Maciejewski** – Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas, teismo pirmininko pavaduotojas;
- **Danutė Žvinklytė** – Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja;
- **Dr. Paulius Čerka** – Vytauto Didžiojo universiteto docentas, advokatas;
- **Dr. Natalija Kaminskienė** – Nacionalinės teismų administracijos direktorė, Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos docentė;
- **Dr. Vigita Vėbraitė** – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docentė.

2020 m. teisminės mediacijos komisija gavo 12 teisėjų prašymų suteikti teismo mediatoriaus statusą (2019 m. buvo gauti 22 tokie prašymai). Manytina, kad 2020 m. teisėjų, besikreipiančių dėl mediatoriaus statuso suteikimo, aktyvumo sumažėjimą galėjo lemti dėl Covid-19 pandemijos paskelbus karantiną įvesti ribojimai ir dėl jų pasikeitęs viešojo gyvenimo ritmas.

2020 m. buvo surengti 3 Teisminės mediacijos komisijos posėdžiai (2019 m. – taip pat 3 posėdžiai), kurių metu buvo priimti sprendimai dėl:

- teismo mediatoriaus statuso suteikimo teisėjams – 12 teisėjų suteiktas mediatoriaus statusas (2019 m. – 22 asmenims);
- teismo mediatoriaus statuso panaikinimo – 5 asmenims (buvusiems teisėjams) panaikintas mediatoriaus statusas;
- poreikio tobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su mediatorių, kurie yra ar buvo teisėjai, veikla.

Teisminės mediacijos komisija, be savo pagrindinių funkcijų (sprendimų dėl mediatoriaus statuso suteikimo teisėjams, dėl mediatoriaus statuso panaikinimo, priėmimo), pagal savo kompetenciją teikia konsultacijas teisėjams apie teisminės mediacijos taikymą, sprendžia kitus klausimus, susijusius su teismine mediacija. Teisminės mediacijos komisijos iniciatyva Nacionalinė teismų administracija parengė ir 2020 m. sausio 10 d. aplinkraščiu Lietuvos Respublikos bendrosios kompetencijos teismams pateikė informaciją apie nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusius svarbiausius teisinio reguliavimo pokyčius mediacijos srityje bei rekomendacijas dėl tam tikrų Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo nuostatų taikymo civilinėse bylose.

Teisminės mediacijos komisijos iniciatyva bus siekiama, kad įvadiniai teisėjų, kurie pretenduoja tapti mediatoriais, mokymai ir teisėjų, kurie yra mediatoriai, kvalifikacijos kėlimas (tiek neformalusis švietimas, tiek mokymasis iš kitų asmenų) būtų organizuojami kasmet, atitinkamai prašant valstybės tam numatyti tikslinių lėšų Nacionalinės teismų administracijos valdomoje programoje „Teisėjų ir teismų personalo kvalifikacijos kėlimas“. 2021 m. planuojama organizuoti vienerius įvadinis mokymus teisėjams, pretenduojantiems tapti mediatoriais, bei vienerius kvalifikacijos kėlimo mokymus ir vieną darbinį susitikimą – teisėjams, kurie yra mediatoriai.

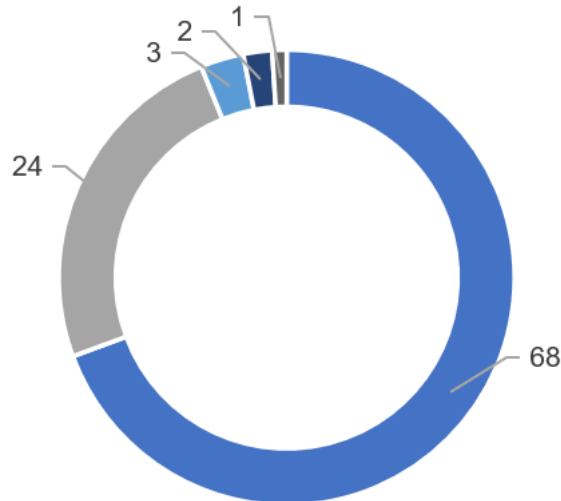
Teisminės mediacijos komisija taip pat aktyviai veikia teisėkūros procesuose, kuriuose sprendžiami su mediacija susiję klausimai. Paminėtina, kad 2020 m. birželio 11 d. Seimas priėmė Mediacijos įstatymo pakeitimus, susijusius su teisėju, kuriems einant teisėjo pareigas buvo suteiktas mediatoriaus statusas, galimybe tęsti veiklą teikiant mediacijos paslaugas, kai jie yra atleisti iš teisėjo pareigų pasibaigus įgaliojimų laikui arba sulaukus įstatymų nustatyto pensinio amžiaus, t. y. nekeliant šiems mediacijos veiklą norintiems tęsti asmenims reikalavimo išklausti papildomus mokymus ir išlaikyti kvalifikacinį egzaminą. Šie reikšmingi ir buvusiems teisėjams aktualūs Mediacijos įstatymo pakeitimai dar 2019 m. buvo inicijuoti Teisėjų tarybos, atsižvelgiant į Teisminės mediacijos komisijos nuomonę ir siūlymus.

MEDIATORIAI, KURIE YRA TEISĖJAI

2020 m. pabaigoje teismo mediatoriaus statusą turėjo **104** teisėjai.

Daugiausia teisėjų, turinčių mediatoriaus statusą, dirba apylinkių teismuose (65 proc.), apygardų teismuose (23 proc.).

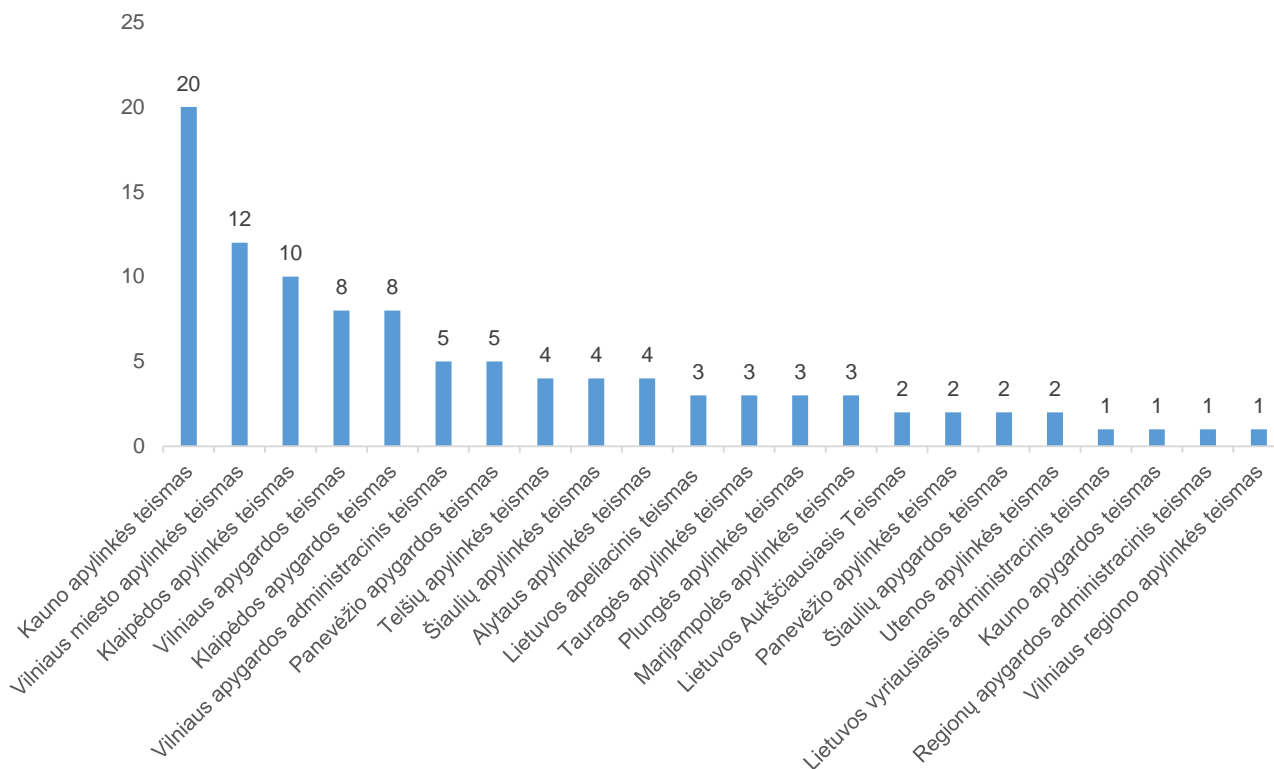
Teisėjai, įgiję mediatoriaus statusą 2020 m.

- apylinkių teismų teisėjai
- apygardų teismų teisėjai
- Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjai
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjai

Pastebėtina, kad iš 12 teisėjų, kuriems 2020 m. suteiktas mediatoriaus statusas, net 5 yra iš Kauno apylinkės teismo, 2 – Klaipėdos apygardos teismo teisėjai, po 1 – iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, Vilniaus apygardos teismo, Vilniaus miesto apylinkės teismo, Panevėžio apylinkės teismo ir Marijampolės apylinkės teismo.

Teisėjų, kurie yra mediatoriai, skaičius pagal teismus

Pastebėtina, kad tik 9 teisėjai, kurie yra mediatoriai, yra pateikę informaciją apie savo specializaciją, t. y. nurodę, kad vykdo teisminę mediaciją iš šeimos teisinių santykių kylančiose bylose. Visi kiti – vykdo teisminę mediaciją visų kategorijų civilinėse ir administracinėse bylose.

TEISMINĖS MEDIACIJOS VERTINIMO ANKETŲ REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

Teisminio ginčo šalys savo nuomonę apie įvykusį teisminės mediacijos procesą gali išreikšti užpildydamos Teisminės mediacijos vertinimo anketą, kurios nuoroda pateikiama interneto portalo www.teismai.lt skilties VISUOMENEI IR ŽINIASKLAIDAI rubrikoje TEISMINĖ MEDIACIJA adresu: <https://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismine-mediacija/apie-teismine-mediacija/282>.

Pažymėtina, kad anketa yra anoniminė, ji pildoma, jeigu teisminės mediacijos procesas įvyko, t. y. ginčo šalys dalyvavo mediacijos sesijoje.

Pastebėtina, kad, kaip ankstesniais metais, anketų pildymas nėra aktyvus. 2020 m. buvo gauta **14** užpildytų anketų (2019 m. – 13, 2018 m. – 14, 2017 m. – 8, 2016 m. – 14, 2015 m. – 7).

Teisminės mediacijos anketų respondentai 2020 m. – asmenys nuo 27 iki 55 metų amžiaus, iš jų – 8 moterys ir 6 vyrai.

Didesnioji dalis – 9 – anketas teikusių asmenų turi aukštąjį išsilavinimą, 1 asmuo – aukštesnįjį ir 4 – vidurinį išsilavinimą.

7 respondentai buvo atsakovais byloje, 5 – ieškovais, 1 – ieškovo atstovas, 1 – advokatas, advokato padėjėjas.

9 iš anketas užpildžiusių ieškovų, atsakovų teismo procese dalyvavo pirmą kartą, **4** nurodė, kad tai ne pirmas kartas, kai jie dalyvauja teismo procese, kaip ieškovai arba atsakovai. Absoliuti dauguma (12 iš atsakiusių) respondentų ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu bandė pirmą kartą.

4 respondentai teisminę mediaciją vykdžiusio mediatoriaus veiklą įvertino puikiai, **5** – gerai, **4** – blogai, **1** – neturėjo nuomonės. Iš įvertinusių blogai buvo gautas vienas komentaras: „Blogai, prašymas atmestas, nes ieškovas (vaikas) nežino tikslaus atsakovo (tėvo) gyvenamosios vietos adreso.“

Dauguma – **9** – respondentai, teikdami atsakymą į klausimą, kokios priežastys, jų manymu, lėmė tai, kad nebuvo pasiektas taikus susitarimas, nurodė, kad tai buvo kitos šalies nenoras daryti nuolaidas, ieškoti kompromiso, **2** respondentai taikaus susitarimo nebuvimo priežastimi nurodė teisminę mediaciją vykdžiusio mediatoriaus gebėjimų medijuoti stoką (pvz., neišklausymas visų ginčo šalių, nevaldymas mediacijos proceso, buvimas šališku), **1** – tai, kad mediatorius nebuvo pasirengęs bylai, **1** – advokatų, advokatų padėjėjų įtaką. Buvo gautas toks komentaras: „Teoriškai – mediacijos paslauga yra, praktiškai – neteikiama dėl absurdiškų priežasčių.“

Apibendrinus gautų anketų duomenis matyti, kad visgi **7** respondentai kitiems asmenims rekomenduotų ginčą bandyti spręsti teisminės mediacijos būdu, **6** – neturėjo nuomonės šiuo klausimu ir tik **1** iš atsakiusių nerekomenduotų kitiems asmenims ginčo bandyti spręsti teisminės mediacijos būdu.

Pastebėtina, kad po teisminės mediacijos proceso **6** respondentų požiūris į teismus nepasikeitė, **3** – pablogėjo, **2** – pagerėjo, **2** – neturėjo apie tai nuomonės.**

** 1 respondentas atsakymo į šį klausimą nepateikė.

RENGINIAI

2020 m. buvo baigtas Nacionalinės teismų administracijos daugiau nei 2 metus (2018 m. kovo–2020 m. spalio mėn.) vykdytas projektas „**Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtra**“, kuriuo siekta padidinti teisingumo vykdymo sistemos veiksmingumą, plėtojant mediacijos sistemą. Vienas pagrindinių šio projekto tikslų – užtikrinti sklandų ir kokybišką mediatoriaus parinkimo procesą – sukurti patogų informacinės sistemos įrankį – Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą.

Projekto veiklomis buvo siekiama informuoti visuomenę apie galimybę ginčus spręsti mediacijos būdu, taip pat nuo 2020 m. sausio 1 d. metų įsigaliosiančią privalomąją mediaciją šeimos ginčiuose (iš projekto lėšų finansuojamais lankstinukais, straipsniais spaudoje ir portaluose, reklamjuostėmis, radijo laidomis, numatomais reportažais televizijoje), užtikrinti patogų ir sklandų naudojimąsi mediacijos paslaugomis.

Siekiant susipažinti su kitų šalių gerąja praktika, ją perimti ir adaptuoti Lietuvoje, 2018 m. buvo atlikti 3 pažintiniai vizitai į Suomiją, Norvegiją ir Nyderlandus. Vizitų metu buvo aptarti taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) teoriniai ir praktiniai aspektai bei mokymų mediacijos tema specifika.

Siekiant didinti mediacijos sklaidą ir užtikrinti kokybišką mediacijos paslaugų teikimą, 2019 m. surengti mediacijos mokymai teisėjams, kurių metu apmokyta 150 teisėjų. Mokymų teisėjams tikslas – suteikti specifinių žinių apie mediacijos institutą, jo veiksmingą taikymą ir rizikas, ugdyti ir stiprinti teisėjų praktinius gebėjimus taikyti modernias taikaus ginčų sprendimo priemones, skatinančias ginčo šalių pasitikėjimą mediacijos procesu ir jo teikiama nauda.

2020 m. sukurta informacinė priemonė lankstinukai – 230 tūkst. vnt. informacinių lankstinukų platinimas su teismo šaukimais ir jų dalijimas teismuose yra viena iš efektyviausių priemonių informuoti visuomenę, t. y. ginčo šalis, apie galimybę kilusį ginčą išspręsti mediacijos procese ir paskatinti juo pasinaudoti, kad teisminis procesas būtų taikomas tik kaip paskutinė ginčo išsprendimo priemonė.

Vienas įdomiausių projekto renginių – 2020 m. rugsėjo 24 d. vykusį **tarptautinę praktinę konferenciją „Mediacijos sėkmės istorija ir jos kaina“**. Šios tarptautinės konferencijos organizavimo tikslas – informuoti apie užsienio valstybėse įgyvendinamas ginčo perdavimo teisminei mediacijai skatinimo priemones, taikomus modernius sprendinius taikiam susitarimui pasiekti, didinančius mediacijos proceso kokybę bei sėkmę. Konferencijoje patirtimi dalinosi ne tik Lietuvos teisininkai, mediatoriai ir mokslininkai, bet ir Nyderlandų, Norvegijos, Baltarusijos, Italijos atstovai. Kalbėta apie Lietuvos pažangą Europos mediacijos sistemų vystymo kontekste, nagrinėtos tokios temos, kaip sėkmingo mediacijos proceso įgyvendinimo principai, psichologinės žinios mediacijoje ir jų praktinio taikymo subtilybės, mediacijos baudžiamosiose bylose galimybės ir ribos, pristatyta pirmųjų privalomosios mediacijos sprendžiant šeimos ginčus, nagrinėjamus ginčo teiseną Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, metų patirtis Lietuvoje. Diskusijoje buvo gilintasi į tokius aktualius klausimus, kaip mediacijos kaina, teisėjų vaidmuo mediacijoje, koks yra geras mediatorius ir kuriose teisės srityse galimas šios ginčų sprendimo formos taikymas.

PASIŪLYMAI

1. Apibendrinami Teisminės mediacijos komisijos veiklą, siūlytume teismams ir toliau aktyviai palaikyti ir įgyvendinti teisminės mediacijos viešinimo iniciatyvas, atskleidžiant teisminės mediacijos teikiamą naudą teismams bei visuomenei. Viena iš tokių priemonių, prisidedančių prie informacijos apie teisminę mediaciją sklaidos, yra kartu su šaukimu į teismą bylos šalims siunčiamas lankstinukas su informacija apie teisminę mediaciją. Teismai turėtų nepamiršti ir toliau laikytis šios ir kitų gerosios praktikos pavyzdžių ir tokiu būdu didinti informacijos apie teisminę mediaciją sklaidą.
2. Bene svarbiausias teisminės mediacijos sėkmės veiksnys yra teigiamas teisėjų požiūris į mediaciją. Teisėjai turi ja tikėti. Atsižvelgdami į tai, teisėjams siūlytume aktyviai dalyvauti mokymuose teisminės mediacijos tema, tokiu būdu daugiau sužinant apie teigiamus mediacijos aspektus, susipažįstant su gerąja kitų šalių praktika (pvz., Norvegijos Karalystės ir kt.). Keičiant požiūrį į teisminę mediaciją, reikalingas ir teismų administracijos įsitraukimas bei palaikymas, turėtų būti akcentuojama teisminės mediacijos nauda proceso šalims, teismų sistemai ir visai visuomenei. Svarbu pažymėti, kad, net nesudarius taikos sutarties teisminės mediacijos metu, mediacija turi teigiamų aspektų: šalys pasikalba / padiskutuoja tarpusavyje, todėl teismo posėdžio metu lengviau priimti sprendimą, šalys yra ramesnės ir posėdžių metu gali lengviau susitarti. Be to, mediacijos metu teismo mediatorius įgyja profesinių įgūdžių, praktikuojasi.
3. Suprasdami teisminės mediacijos teikiamą naudą visai teismų sistemai, teisėjus kviečiame aktyviau naudotis teise perduoti ginčus spręsti teisminės mediacijos būdu. Išskirtinas apylinkių teismų teisėjų vaidmuo, kadangi didžiausią civilinių bylų, perduotų teisminei mediacijai, skaičių sudaro bendrosios kompetencijos apylinkių teismų nagrinėjamos civilinės bylos. Atsižvelgiant į tai, apylinkių teismų teisėjai skatinami aktyviai naudotis teise perduoti medijuoti savo nagrinėjamas civilines bylas to paties teismo teisėjams, kurie yra mediatoriai. Taip pat teisėjai, kurie yra mediatoriai, skatinami perduoti teisminei mediacijai savo nagrinėjamas civilines bylas medijuoti kitiems to paties teismo teisėjams, kurie yra mediatoriai. Pastebima, kad administraciniame procese teisminė mediacija galimai dėl šio instituto naujumo ir administracinių ginčų teisinių santykių specifiškumo kol kas nėra dažnai taikoma. Todėl teisėjai ypač skatinami prisidėti prie teisminės mediacijos plėtros ir aktyviai taikyti taikų ginčų sprendimą ne tik civiliniuose, bet ir administraciniuose ginčiuose, nepamiršti, kad tokiu būdu mažinamas administracinių teismų darbo krūvis, taupomos privačių asmenų, valstybės biudžeto lėšos, skiriamos ginčų sprendimui teisme.

4. Teismų vadovus kviestume, įgyvendinant teismų administracinės veiklos priežiūros funkcijas, užtikrinti tinkamą duomenų apie teisminės mediacijos procesus LITEKO civilinės bylos kortelėje (Teisminės mediacijos proceso kortelėje) įvedimą tam, kad teismo mediatorių veikla teisminės mediacijos procese atspindėtų jo veiklos ataskaitoje, darbo krūvyje, siekiant kaupti ir analizuoti tikslius duomenis apie teisminės mediacijos procesus. Tikslus ir laiku su teismine mediacija susijusių duomenų įvedimas į LITEKO turi įtakos tam, kad būtų įgyvendinamas objektyvus bylų teisėjams skirstymo procesas bei teisingai apskaičiuojamas teisėjų darbo krūvis, kad LITEKO statistiniai duomenys būtų išsamūs ir tikslūs, taip pat veiktų sklandi bylų paieška LITEKO.
5. Nacionalinę teismų administraciją prašome įvertinti galimybę imtis priemonių tam, kad, rengiant statistines pažymas apie teisėjo darbą, kurios teikiamos kompetentingiems subjektams teisėjų veiklos vertinimo bei atrankos (siekiant teisėjo karjeros) procesuose, būtų pateikiama informacija, kuri išsamiai atspindėtų teisėjo veiklą. Į pažymas apie teisėjo darbą turėtų būti įtraukti ne tik duomenys apie teisėjo veiklą nagrinėjant bylas, bet ir informacija apie jo veiklą teisminės mediacijos srityje, t. y. duomenys apie teisėjo, kuris yra mediatorius, baigtus teisminės mediacijos procesus bei teisminės mediacijos procesus, baigtus taikos sutartimi, taip pat teisėjo perduotų nagrinėti teisminės mediacijos būdu bylų skaičių.